

نخستین دانشمند

آناکسیمندر و میراث فکری او

www.ketab.ir

کارلو روولی

ترجمه:

فرهاد دیرنگ

سرشناسه	روولی، کارلو، ۱۹۵۶ - م.
عنوان و نام پدیدآور	Rovelli, Carlo نخستین دانشمند آناکسیمندر و میراث فکری او / کارلو روولی: ترجمه فرهاد دیرنگ؛ ویراستار حسین اسدی.
مشخصات نشر	تبریز: انتشارات بارلی، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۲۶۷ص: مصور: ۱۴×۵/۲۱/۵س.م.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۴۸۴۵-۱-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: <i>Anaximandre de Milet, ou la naissance de la pensée scientifique.</i>
یادداشت	کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان «The first scientist: Anaximander and his legacy» به فارسی ترجمه شده است.
یادداشت	نمایه.
موضوع	آناکسیماندر، ۴۶۱ - ۵۴۷ ق.م.
موضوع	Anaximander
موضوع	کیهان‌شناسی باستان
موضوع	Cosmology, Ancient
	علوم -- روش‌شناسی
	Science -- Methodology
شناسه افزوده	دیرنگ، فرهاد، ۱۳۴۷- مترجم
رده بندی کنگره	B۲۰۸
رده بندی دیویی	۱۸۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۹۴۸۷۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا	

نخستین دانشمند؛ آناکسیمندر و میراث فکری او

این کتاب ترجمه‌ای است از:

The First Scientist: Anaximander
and His Legacy
English translation by: Marion
Lignana Rosenberg ©2011
Westholme Publishing

نوشته: کارلو روولی، Carlo Rovelli

مترجم: فرهاد دیرنگ

ویراستار: حسین اسدی

ناشر: انتشارات بارلی

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰

طرح جلد و صفحه آرایی: محمد فرهمند

چاپ و صحافی: اولدوز

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۸۴۵-۱-۷

فهرست

- مقدمه مترجم ۷
پیشگفتار ۱۱

فصل اول: قرن ششم / ۲۱

- دانش و نجوم ۲۶
خدایان ۳۸
میلتوس ۴۲

فصل دوم: میراث آناکسیمندر / ۵۷

فصل سوم: پدیده‌های جوی / ۶۷

- طبیعت‌گرایی کیهانی و بیولوژیکی ۷۳

فصل چهارم: زمین در فضا شناور و در خلأ معلق است / ۷۷

فصل پنجم: موجودات نامرئی و قوانین طبیعی / ۹۹

- تالس: آب ۱۰۱
آناکسیمنس: غلیظ و رقیق ۱۰۳
آناکسیمندر: آپایرون ۱۰۵
ایده قانون طبیعی: آناکسیمندر، فیثاغورث و افلاتون ۱۱۱

فصل ششم: شورش به فضیلت بدل می‌شود / ۱۱۷

فصل هفتم: کتابت، دموکراسی و آمیزش فرهنگی / ۱۲۷

- الفبای یونانی ۱۳۲

- ۱۴۰ دانش و دموکراسی
- ۱۴۵ آمیزش فرهنگی

فصل هشتم: دانش چیست؟ / ۱۵۱

- ۱۵۳ فروپاشی قرن نوزدهم
- ۱۵۳ توهمات
- ۱۵۶ نباید علم را صرفاً به مقام قابل تأیید بودن تقلیل داد
- ۱۶۱ کاوش در اشکال مختلف تفکر درباره جهان
- ۱۶۴ جهان بینی در حال تکامل
- ۱۷۲ قواعد بازی و اصل قیاس پذیری
- ۱۷۶ چرا دانش قابل اعتماد است؟
- ۱۷۹ در ستایش عدم قطعیت

فصل نهم: نسبیّت فرهنگی و تفکر مطلق‌انگاران / ۱۸۹

فصل دهم: آیا ما قادر هستیم این جهان را بدون وجود خدایان
درک کنیم؟ / ۲۰۳

- ۲۰۸ تضاد

فصل یازدهم: تفکر پیشاعلمی / ۲۲۱

- ۲۲۵ طبیعت اندیشه اسطوره‌ای - مذهبی
- ۲۳۶ کارکردهای مختلف خدایان

فرجام: میراث آناکسیمندر / ۲۴۷

- ۲۵۳ یادداشت‌ها
- ۲۶۱ درباره نویسنده
- ۲۶۲ فهرست اعلام

مقدمه مترجم

کارلو روولی، فیزیک‌دان نظری برجسته، از شخصیت آناکسیمندر به‌عنوان نقطه شروع برای بررسی موضوع تفکر علمی استفاده می‌کند: محدودیت‌ها، نقاط قوت آن، مزایای آن برای نوع بشر و رابطه بحث برانگیز آن با دین. آناکسیمندر، فیلسوف یونانی قرن ششم قبل از میلاد، اغلب به‌عنوان اولین دانشمند شناخته می‌شود، زیرا وی نخستین کسی بود که موفق به تبیین نظم جهان مبتنی بر نیروهای طبیعی و نه نیروهای ماوراء طبیعی گردید. او اولین کسی است که فهمید زمین در فضا شناور است و خورشید، ماه و ستارگان هفت قرن قبل از بطلمیوس به‌دور آن می‌چرخند. وی همچنین برای اولین بار استدلال می‌کند که همه حیوانات از دریا آمده و تکامل یافته‌اند و نیز قوانین طبیعی حاکم بر جهان، همه تغییرات را در آن کنترل می‌کنند. آناکسیمندر، معلم فیثاغورث بود کسی که نظریه‌های علمی وی را با اعمال قوانین ریاضی برای تبیین پدیده‌های طبیعی استوار ساخت. در این کتاب، روولی با بازسازی دقیق نظریه‌های آناکسیمندر، وی را به جایگاه نخست در تاریخ علم منصوب می‌کند. روولی نشان می‌دهد که اکتشافات و نظریه‌های آناکسیمندر، تأثیرات تعیین‌کننده‌ای داشته و فرهنگ غربی

را در مسیر خود به سوی یک انقلاب علمی قرار داده است. روولی با توسعه این ارتباط، دانش را به عنوان ترسیم مجدد تصویر مفهومی ما از جهان بازتعریف می‌کند. وی در پایان سفر جستجوگرانه خود به دنیای باستان، نتیجه می‌گیرد که آن تفکر علمی که میراث آناکسیمندر محسوب می‌شود زمانی قابل اعتماد است که دائماً محدودیت‌های دانش فعلی ما را به بوته آزمایش بگذارد. روولی همان‌طور که خود در مقدمه‌اش بر کتاب می‌نویسد رویکردش به آناکسیمندر، رویکردی فلسفی و تاریخی نیست بلکه وی را از منظر یک دانشمند معاصر کاویده و آن جنبه‌هایی از آرای وی را که در ترسیم و تثبیت تفکر علمی مؤثر بوده‌اند مورد بررسی قرار داده است. در فصول پایانی کتاب به‌ویژه، به بررسی تمایزات و ثبانات بین تفکر علمی و تفکرات دینی پرداخته که از منظر یک دانشمند طبیعت‌گرا و فیزیکدان نظری می‌توان آن‌ها را دیدگاهی خاص دانست و لزوماً متناظر با دیدگاه‌های مترجم و نیز به صورت مصداقی قابل تصدیق کامل وی نیستند.

از دوست فاضل و اندیشمندم جناب آقای حسین اسدی که در ترجمه این کتاب از راهنمایی‌های ارزشمند وی بهره‌مند شدم کمال سپاسگزاری را دارم. هم ایشان زحمت ویرایش فنی و ادبی متن را هم بر عهده داشتند.

ترجمه این کتاب با هدف آشنایی هرچه بیشتر با تفکر علمی و نیز خاستگاه‌های اصیل و باستانی آن صورت گرفته که امید می‌رود مورد توجه اصحاب فضل و دانش قرار گیرد.

فرهاد دیرنگ

تابستان ۱۴۰۱